

Utrikesutskottet

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2019

INLEDNING

Remiss

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2019 (B 5/2020 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Kimmo Kiljunen, Finlands delegation i Europarådet
- råd för internationella ärenden, delegationssekreterare Gunilla Carlander.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Europarådets primära uppgift är att främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsutvecklingen. De viktigaste redskapen i detta arbete är de bindande överenskommelserna och tillsynen över verkställigheten av dem. År 2019 fyllde Europarådet 70 år, och för Finlands del nåddes milstolpen att ha varit medlem i organisationen i 30 år.

Under den första hälften av året var Finland ordförande för Europarådets ministerkommitté. Ministerkommittén är Europarådets beslutsfattande organ. Den parlamentariska församlingen är ett rådgivande organ som också tar initiativ. Den är sammansatt av företrädare för medlemsländernas parlament.

Året präglades av en allvarlig oro över demokratins läge i Europa. Enligt uppgift till utrikesutskottet utmanas Europarådets människorätts- och rättsstatssystem på ett flagrant sätt. Utskottet anser att detta är bekymmersamt och betonar Europarådets roll i att värna demokratin, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna.

Frågan om Rysslands återkomst till den parlamentariska församlingen kunde äntligen lösas under året. Som ordförande för ministerkommittén hade Finland en central roll i att frågan kunde lösas. Den ryska delegationen uteblev under flera år från den parlamentariska församlingen som en reaktion på de sanktioner bland annat gällande rösträtten som församlingen bestämde om 2014 på grund av krisen i Ukraina. Situationen eskalerade ytterligare 2017, då Ryssland beslutade att inte

Betänkande UtUB 5/2020 rd

betala medlemsavgift till organisationen. När Ryssland återvände till församlingen betalade landet också största delen av sina obetalda medlemsavgifter. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att frågan kunde lösas. Rysslands fortsatta medlemskap i Europarådet tryggades, så att dess medborgare också framöver omfattas av skyddet enligt Europakonventionen och dess uppföljningsmekanism. Att man lyckades hitta en lösning kan också anses stärka det regelbaserade internationella systemet.

Uppföljningen av medlemsländernas åtaganden och förbindelser hör till den parlamentariska församlingens kärnfunktioner. Under året var Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Ryssland föremål för granskning av församlingens granskningsutskott. Dessutom behandlade församlingen de demokratiska institutionernas tillstånd i Polen. Utrikesutskottet anser att uppföljningen av medlemsåtagandena är en väsentlig del av församlingens verksamhet. Församlingens uppgift som valobservatör är ett led i denna uppföljning. Utskottet understryker att medlemskapet i Europarådet har sporrat medlemsländerna till fortsatta reformer inom de områden som hör till rådets grundläggande uppgift. Utskottet konstaterar att ett tätt samarbete mellan granskningsutskottet och de stater som granskas kan främja identifieringen av reformbehovet och genomförandet av reformerna i de berörda staterna. Utskottet ser med oro på trenden att allt fler medlemsländer inte lever upp till sina medlemsåtaganden. Ifrågasättandet av Europarådets principer och domar är ett hot mot organisationens verksamhetsförutsättningar.

Finlands delegation höll en mycket hög profil under församlingen 2019. Som ordförande för ministerrådet talade bland annat republikens president Niinistö och utrikesminister Soini i januari i församlingen och besvarade församlingsmedlemmarnas frågor.

Utrikesutskottet ser det som en betydande sak att medlemmarna i Finlands delegation i församlingen har fått flera förtroendeuppdrag till exempel i församlingens utskott och underutskott. Delegationen har bland annat varit aktiv i uppgifter inom övervakning och rapportering. Ledamot Hopsus uppdrag att till församlingens kulturutskott utarbeta en rapport om att stärka de ungas roll i förebyggandet och lösandet av konflikter passar också bra in i Finlands utrikespolitiska profil. Utskottet konstaterar i det här sammanhanget att Finland som första land i världen ska sammanställa ett nationellt program för att genomföra FN:s resolution 2250 ”Unga, fred och säkerhet”.

I den politiska kommittén inleddes en diskussion om uppdatering av strategin för externa relationer. Församlingens externa relationer omfattar samarbete med icke-medlemsländer och med internationella organisationer. I anslutning till det stod Finlands delegation i december värd för ett möte för underutskottet för yttre förbindelser i Rovaniemi. Mötets tema var det arktiska samarbetet och i synnerhet arbetet i Arktiska rådet.

Utrikesutskottet påpekar att det är viktigt att trygga församlingens verksamhetsmöjligheter också under covid-19-pandemin. I det rådande internationella politiska läget finns ett särskilt behov av Europarådets och församlingens insatser. Utskottet konstaterar vidare att det överlag finns ett stort behov av en internationell politisk diskussion och att en sådan diskussion i högre grad bör föras också i Finlands riksdag.

Betänkande UtUB 5/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 5/2020 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 1.12.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mika Niikko saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Ville Tavio saf
ersättare Atte Harjanne gröna
ersättare Ilkka Kanerva saml
ersättare Sakari Puisto saf
ersättare Arto Satonen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.